

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopoziroiste.rs

Издаје Народно позориште у Београду

BANCA INTESA

ПРИЈАТЕЉ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

ПРЕМИЈЕРЕ, ГОСТОВАЊА, ФЕСТИВАЛИ

Вруће на крају сезоне

Народно позориште у финишу сезоне не успорава, напротив. Ту су три гостовања значајних театара из Шведске, Грчке и Турске, изузетно успешна учешћа на фестивалима, једном међународном у Риједи са представом „Сексуалне неурозе наших родитеља“ и једном домаћем, Јоакимфест, са представом „Дервиш и смрт“, а предстоје нам још наступи на Стеријином позорју са две представе, стериданска премијера текста „Можда смо ми Мики Маус“ и учешће у тамичарском програму представе „Дервиш и смрт“, која је селектирана и од стране два фестивала у БиХ – ТеатарФеста „Петар Кочић“ у Бања Луци и 8. фестивала босанско-херцеговачке драме у Зеници.

Драма је за сам крај сезоне спремила чак две премијере на Сцени „Раша Плаовић“. У оба случаја реч је о младим домаћим драмским писцима и њиховим текстовима награђеним на конкурс у Стеријиног позорја (више на стр. 4).

И Балет најављује јунску премијеру. Биће то прайзведба „Укроћене горопади“, на музику Ђоакина Росинија. Према добро познатој Шекспировој комедији, овај нови балет креира редитељ и кореограф Крунислав Симић. У сценографији Герослава Зарића и костимима Катарине Грчић, наступиће солисти и ансамбл Балета а Оркестром опере руководи маестро Јоханес Харнајт. Премијера се очекује 25. јуна. Већ сутрадан, љубитељи игре ће, на Сцени „Раша Плаовић“, имати несвакидашњи сусрет са традиционалном фолклорном групом из Републике Кореје.

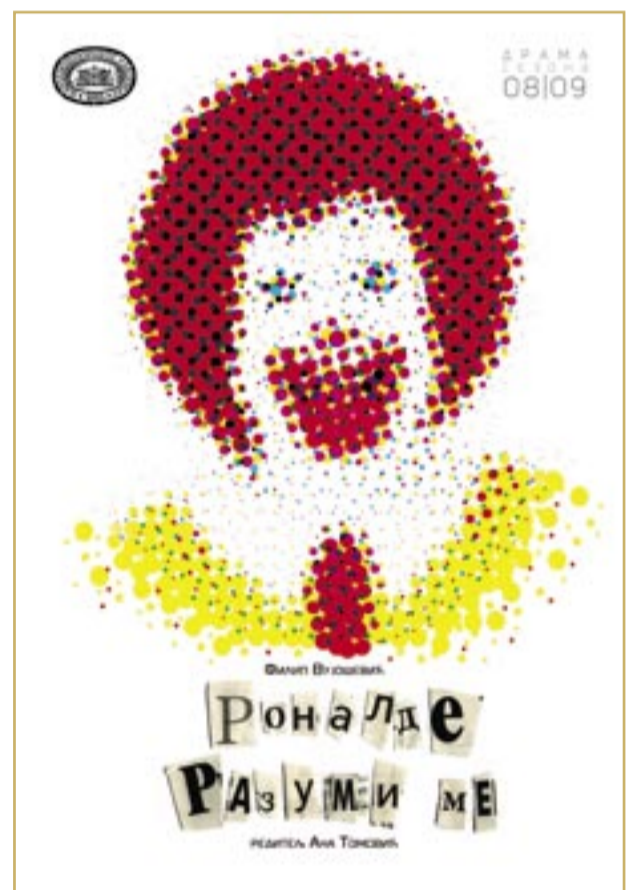
У Опери су у јеку припреме за следећу премијеру, такође прайзведбу. Биће то „Хасанагиница“, за коју је либрето, према познатом драмском предлошку Љубомира Симоновића написао ??, а музику компоновао Растислав Камбасковић. Диригенти су Младен Јагушт и Ана Зорана Брајовић, представу режира Ивана Драгутиновић, сценограф је Борис Максимовић, костимограф Катарина Грчић. Премијера ће бити на почетку следеће сезоне. А до краја ове сезоне издвајамо обележавање десет година од ратне премијере опере „Евгеније Оњегин“, 10. јуна (више на страни 5), те сећање на

Борислава Поповића, 20. јуна. Традиционално, сезону 2008/09. у Народном позоришту затвара Опера својим Гала концертном, 4. јула на Великој сцени, уз наступ солиста и Хора уз пратњу Оркестра.

Позориште се не одмара ни у току јула и августа. Учествоваће на три летња фестивала: 12. јула „Дервиш и смрт“ се игра на сцени Град театра у Будви, а 10. августа на Тврђави у Смедереву, док „Цар Едип“ иде у Турску, где у амбијентима античких театара, а у оквиру Фестивала античке драме, 17. јула игра у Измиру и 19. јула у Ефесу.

Ј. С.

ПОЗИВАМО ВАС
НА ТРАДИЦИОНАЛНИ ОПЕРСКИ

ГАЛА КОНЦЕРТ

СУБОТА 4. ЈУЛ 2009.

ВЕЛИКА СЦЕНА У 20.00

ПОКЛОН НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА
ЧИТАОЦИМА ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ

УЗ ОВАЈ КУПОН ПРИ КУПОВИНИ
ПО ДВЕ КАРТЕ ЗА ГОСТОВАЊА
ПРЕДСТАВА ТЕАТАРА ИЗ
ГРЧКЕ И ТУРСКЕ
ОСТВАРУЈЕТЕ

ПОПУСТ
30%

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

вечерње
НОВОСТИ

УЗ ОВАЈ КУПОН ПРИ КУПОВИНИ
КАРТЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ
У МЕСЕЦУ ЈУНУ ОСТВАРУЈЕТЕ

ПОПУСТ
20%

IN HOTEL

www.inhotel-belgrade.rs

УСПЕХ НА ЈОАКИМФЕСТУ

На 6. Јоакимфесту у Крагујевцу, Народно позориште је, са евидентним успехом, заступао „Дервиш и смрт“ у адаптацији и режији Егона Савина. Представа је проглашена најбољом на фестивалу, Егон Савин је освојио две награде, за режију и за сценографију, Никола Ристановски је лауреат Награде за најбољег глумца, а Јован Тарбук је добио признање за дизајн плаката.

Р. П. Н.

БРИС БАРДО КАО ПРИНЦ ДЕЗИРЕ

Брис Бардо, првак балета из Канаде, гостује у „Успаваној лепотици“, у улози принца Дезира. Школовао се на балетском Конзерваторијуму у Паризу, где је радио са угледним педагозима као што су Петер Ван Дајк, Сирил Атанасоф и Жослин Босер. Као солиста је наступао у балету Опере из Бордоа, Лиможа, Шкотском балету, Балету Виктора Улатеа и канадском „Алберта“ балету, у кореографијама Форсајта, Ван Манена и Бежара. Уз солисте и ансамбл Балета и пратњу Оркестра Опере под диригентском палицом маистра Ђорђа Павловића,

на београдским наступима партнерке ће му бити примабалерина Ана Павловић и Далија Иманић, које ће тумачити улогу принцезе Ауроре 31. маја, тојест 4. јуна.

Р. П. Н.

ПАНЧЕВО ПРЕЛИСТАВА

Изложба Издавачке делатности Народног позоришта „Прелиставање“ аутора Јелице Стевановић (дизајн Јован Тарбук), коју је током фебруара могла да погледа публика Народног позоришта, од 15. маја је постављена у Центру за културу Панчево. Тако ће и публика овог суседног града моћи да се упозна са свим досадашњим покушајима нашег националног театра да публикује сопствене новине и часописе – од пионирског који је начинио Бранислав Нушић 1901, до ових данашњих које сада прелиставате.

Р. П. Н.

ИНТЕРВЈУ | НИКИТА ЦАКИРОГЛУ

Грчки Лир у Београду

окурењу епохе којој припадамо. Дакле, уколико постоји прототип, он је утемељен овим начелима и резултат је оваквог процеса рада.

Какав утицај Вам је оставила сарадња у овој представи са младим глумцима грчког позоришта који обећавају?

Заједништво на сцени. Добио сам прилику да се подмладим и обновим, и у смислу годишта, и кад је реч о глумачкој техници и оруђима. Сем тога, младост,

ближа епохи коју проживљавамо, способна је и да нас поучи много чему.

Ваша сарадња са Статисом Ливатиносом је поставила пред Вас нове захтеве који се тичу глуме?

Као што смо већ најавили, солунски Национални театар ће на Великој сцени Народног позоришта извести Шекспировог „Краља Лира“, 29. и 30. маја. У насловној улози ове амбициозне продукције појављује се један од најзначајнијих грчких глумаца старе гарде, Никита Цакироглу, првак драме и управник Националног театра из Солуна.

Шта за једног глумца са толико улога у каријери, значи да игра Лира?

Срж мог укупног позоришног искуства се огледа, рекао бих, пре свега у делима античких трагичара и Шекспира, великих, ванвременских позоришних писаца који „позивају“ глумца да остави своје обележје на основу којег ће га памтити.

Да ли сте се до сада већ „огледали“ са Шекспиром?

Више пута. Управо сам у „Краљу Лиру“ играо, у две поставке, Едварда, уз двојицу бардова грчког театра у улози Лира, Алексиса Миногиса и Таноса Коцопулоса. Затим је ту улога Јага у „Отелу“, па Шајлок у „Млетачком трговцу“, играо сам и у „Укроћеној гропади“...

Да ли су „други Лирови“ које сте видели имали утицаја на Вас током припремања ове захтевне улоге?

Да будем искрен, нисам желео да у овој представи продубљујем своју улогу под утицајем великих претходника. Замисао и захтев редитеља Ливатиноса је био да сваки од ликова нађе ослонац у личном искуству, знању и социјалном

Говорећи о класичном делу, ко смичких размера, попут „Лира“, не можемо га сместити у шкрињу успомена. Реч је о садржају чији ванвременски пулс осећамо у свакој епохи. Дело које је „религиозно“ посвећено театру, сваком позоришном „вернику“ омогућава лични приступ.

Статис Ливатинос је, с обзиром на актуелна збивања у Грчкој, начинио својеврсну „грчку“ верзију „Краља Лира“?

Социјални модел друштва, бес и људски проблеми из времена настанка дела, на прелазу Средњег века у Ренесансу, постоје као наша данашња запитаност. Да су ови кључни, социјални и егзистенцијални проблеми решени, можда не би било потребе за позориштем, или чак за уметношћу у ширем смислу. Због тога сматрам да се питања која поставља Ливатинос у овој представи тичу светског миљеа, а да на њих покушава да пружи грчке одговоре.

Да ли Вам је познато српско позориште?

Видео сам неке значајне савремене инсенације. Поменућу, пре свега, Софокловог „Цара Едипа“, у врсној режији Виде Огњеновић, који ме је опчинио својим савре-

меним виђењем. У овој античкој трагедији сам играо у Епидураусу (продукција Националног театра Атине), па према поменутом делу Софокла имам посебан однос и разумевање. Уверио сам се у јаке темеље српског позоришта, који му дозвољавају да се огледа са светским савременим театром.

Шта за Вас значи чињеница да ћете играти Лира у Београду?

То је једно од значајних места на мом позоришном путу, на којем сам скоро пет деценија. А на том месту сам у улози-прекретници. Посебно се радујем да Национални театар Солуна управо са овом представом гостује у Србији пред, како сам се уверио, захтевном београдском публиком.

Шта је то што чини да „Лир“ још увек живи и да премешћује јаз између епоха?

Гага Росић

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ | НУРУЛАХ ТУНЦЕР

Интрига као бесконачна реалност

Нурулах Тунцер је један од најзначајних турских савремених позоришних стваралаца, са богатом интернационалном каријером. Дипломирани сценограф и костимограф, са завршеним постдипломским студијама за мултимедијалне и вузуелне уметности, потписује преко 80 драмских и оперских представа. Последњих година се успешно бави и режијом, што потврђује и представа „Дервиш и смрт“.

Градски театар Коцаели из Измита, 2. јуна гостује на Великој сцени са представом „Дервиш и смрт“, у којој Нурулах Тунцер чини већи део ауторског тима – он је редитељ, сценограф, костимограф, креирао је и дизајн светла.

Који су разлози због којих сте одлучили да узмете текст „Дервиш и смрт“, и зашто баш у тој драматизацији?

„Дервиш и смрт“ сам изабрао зато што је увек актуелан, а овај велики и значајан роман до сада није био постављен у Турској. То је пројекат о којем сам размишљао још 2004. године, са позиције главног уметничког директора Истанбулског градског театра, а са жељом да

се престава нађе у нашем репертуару. Позвао сам једног редитеља из Македоније, који је имао своју адаптацију овог романа. Али, кад сам прочитао, видео сам да је његов текст предуг и сувише наративан а не одсликава суштину романа на начин на који сам ја мислио да треба. Основно што сам желео, била је добра монтажа у тексту. Управо сам нашао у драматизацији Небојше Брадића, јер у његовом комаду не постоји само прича о дервишу, већ и сваки лик с којим је Нурудин у сукобу има своју „монтажну структуру“. Брадић без пуно приче, кроз наглашени и реални дијалог ствара карактере и даје идеју редитељу по којој стази да иде, а истовремено гледаоцима јасно дочарава роман.

Ви сте сценограф који у последње време веома успешно и режира. Појасните нам мало приступ тексту из те, двоструке позиције?

Желео сам да у први план ставим актуелност романа и комада „Дервиш и смрт“, која се пре свега огледа у мистичном испитивању „правде“. У свијету којем живимо није лако наћи правду. Када то покушамо, увек наилазимо на дубоке интриге. Радњу сам сместио у „свако време“, што је у сценографији симболизовано црном бојом и покретним таблама, а у костимима колажом. Море, чије слике се пројектују на видео-биму, брише осјећај садашње реалности и усмерава нас да градимо нову реалност. За мене је то био кључ. У вре-

менском простору, интрига постаје бесконачна. Желео сам да сценографија то јасно сугерише и надам се да сам у томе успео.

Какав ће бити даљи живот ове преставе?

До краја ове сезоне су планирана три гостовања: 30. маја играмо на Фестивалу босанско-херцеговачке драме у Зеници, потом 2. јуна у Народном позоришту, а 15. јула на Међународном фестивалу „Бутринти 2000“ у Албанији. Нарочито нас интересују реакције публике и колега у Зеници и Београду, а мени лично пуно значи како ће примити поставку овог, на говорном подручју аутора свима добро познатог дела – од стране једног турског редатеља и извођењу турског ансамбла. „Дервиш“, иначе, остаје на репертоару Коцаели Градског театра и следеће сезоне.

■ Билге Емин ■

ОВАЦИЈЕ ПУБЛИКЕ, СЈАЈНЕ КРИТИКЕ И НАГРАДЕ

Студиозним радом до престижних фестивала

Учешће представе „Сексуалне неурузе наших родитеља“ Л. Берфуса на међународном Фестивалу малих сцена у Риједи, изазавало је у Драми и у читавом Народном позоришту велику радост и задовољство: Нада Шаргин је добила две награде – за главну женску улогу и награду новинарског жирија коју додељује „Нови лист“, а Игор Ђорђевић Награду за најбољу епизодну улогу. Представа је оцењена високом оценом публике – 4,47! Уследио је позив редитељки, Тања Мандић Ригонат, да режира у Риједи.

На питање шта ово гостовање значи за Позориште, с обзиром на то да се налази на функцији директорке Дrame Народног позоришта, а шта за њу лично, Тања Ригонат каже: „Гостовање на овом Фестивалу је питање престижа, јер се он за 16 година свог постојања профилисао као значајно место окупљања позоришта из света.

Ово је прво гостовање Народног позоришта на том фестивалу и јако су нам значајне изјаве које су се чуле о томе да је и националним кућама у Хрватској неопходно слично „разбуђивање“. Представа је настала као резултат студиозног рада читаве екипе и посебно нам је задовољство што је то примећено и на Округлом столу. Ради се о ангажованој представи која снажно разобличује друштвено лицемерство, што је било препознато и од стране селектора (Ј. Боко и Н. Шегвић), али и од стране критике и публике. Драго ми је и због глумаца. Игор Ђорђевић је велики глумац, изузетног сензибилитета, дара и памети. Нада Шаргин је својим бићем снажно обојила лик Доре и ја сам јој захвална што је за тако мало времена успела да своју чулност, осетљивост, снагу, и нежности и трагичности, доведе до савршенства у тумачењу лика који је пре ње играла Вања Ејдус (од недавно на трудничком боловању), која је својом душевном лепотом

и даром већ била обележила и процес рада и сам исход представе“.

Иначе, на Фестивалу су ове године играле представе из Хрватске, Србије, Литваније, Мађарске и Немачке, а Награда за режију је у јакој конкуренцији (О. Коршунувас, Ф. Касторф, Е. Савин, Ж. К. Берути, Б. Пинтер) додељена Оливеру Фрљићу.

Тања Ригонат је још додала да је представа позвана на ријечки Фестивал пре него што је она ступила на место директора Дrame, као и да сматра својим задатком да и друге одличне представе које су на репертоару Народног позоришта добију сличну шансу на значајним фестивалима.

Колико је таквих у нашој земљи, питање је којим се ових месеци бави јавност, позоришни ствароци а и Министарство културе. Остаје да видимо да ли ће одговор дати политика или уметност. Изгледа да је и нама потребно неко „разбуђивање“.

■ Бранислава Илић ■

ПРЕМИЈЕРЕ У ДРАМИ

Драма региона

Да ли су национални конкурси за нови драмски текст у Србији, Словенији и Хрватској начин да се промовишу млади писци у тим земљама? Да ли су Маја Пелевић, Миња Богавац, Марија Караклајић, Филип Вујошевић, Симона Семенич, Жанина Мирчевска, Рок Вилчник, Дора Делбјанко, Тена Штвивић... (списак писаца је много већи!) доказ да је и наш регион напакон захватио тренд извођења и неговања домаће драме? Млади писци су комуникацијски умрежени,

на Стеријином позорју, потом и на Сцени „Раша Плаовић“ – „Можда смо ми Мики Маус“ Маје Пелевић (2007), у режији Матјажа Пограјца. Друга представа је копродукцијски пројекат Стеријиног позорја, театра Бункер из Словеније и Народног позоришта из Београда.

Матјаж Пограјц, који је две године у жирију словеначког конкурса за Грумову награду, каже да је мало контаката између редитеља и писаца, и додаје: да није у жирију вероватно и не би био у прилици да прочита многе од приспелих текстова. Филип Вујошевић наводи као

Милош Ђорђевић, Мирјана Ђурђевић, Андреј Шепетковски, Небојша Кундачина, Златија Ивановић и Немања Оливерић су с великим успехом одиграли комад Филипа Вујошевића „Роналде, разуми ме“, у режији Ане Томовић.

Тројну копродукцију, „Можда смо ми Мики Маус“ Маје Пелевић режира Матјаж Пограјц који је начинио и избор музике, сценограф је Томаж Штрукл, костимограф

Матеја Бенедети, сценски покрет потписује Бранко Поточан, а сценски говор Љиљана Мркић Поповић. Ирају Бојан Кривокапић, Ана Марковић, Стефан Бундало, Јелена Илић, Дамјан Кецојевић, Анастасија Мандић, Павле Јеринић и Милена Предић. Премијера на Позорју је 2. јуна, на Сцени „Раша Плаовић“ 6. јуна, док ће љубљанска публика представу видети први пут 31. августа 2009.

а шта постојеће институције могу учинити по том питању? Да ли су сајтови Нова драма, Преглеј, Сцена Стеријиног позорја и сл. шанса за писце, информација за позоришта или понуда редитељима?

Ово су само нека од питања која се могу чути у Народног позоришту ових дана. Повод и питањима и разговорима о овим темама јесу две нове премијере награђених текстова на конкурс Стеријиног позорја: 23. маја на Сцени „Раша Плаовић“, драма Филипа Вујошевића „Роналде, разуми ме“ (2008) у режији Ане Томовић, а 2. јуна

срећну околност повезаност младе генерације писаца и редитеља у Србији, додајући да је Ана Томовић текст прочитала и пре Конкурса, а да је његов текст „Халфлајф“ режирала пошто га је прочитала на сајту Нове драме.

Драма Народног позоришта ће у наредним сезонама кроз различите пројекте покушати да одговори на нека питања с почетка овог текста, јер сви ови писци имају нешто заједничко: својим текстовима они већ мењају театар поменутог простора.

■ Бранислава Илић ■

СТОТА МИНИСТАРКА

Радмила Живковић за

У пролеће 2004. је, после дужег одсуствовања, једна од најпопуларнијих и најигранијих комедија Бранислава Нушића, „Госпођа министарка“, враћена на своју матичну, сцену Народног позоришта. Пет година касније, 7. јуна 2009, ова ванредно успешна и код публике омиљена поставка Јагоша Марковића слави своје стото извођење.

Нешто више од пет година, сто представа, препуне сале у Београду, али и у Пожаревцу, Смедереву, Панчеву, Новом Саду, Руми, Зајечару, Лазаревцу, Вршцу, Обреновцу, Ваљево, Јагодина, Чачку, Костолцу... Па фестивали: Стеријино позорје, Дани Миливоја Живановића, Нушићеве дани, Дани Зорана Радмиловића, Дани комедије. Овације у иностранству! У Македонији чак две године узастопно, најпре на Охридском и на Битољском лету, а потом и у Куманову те на сцени Македонског народног театра у Скопљу. Па неравнотежне три представе у Шведској, у Стокхолму, на Великој сцени Краљевског драмског позоришта Драматен, у јуну 2005. Али, ту није крај овом списку. Упркос театарској пракси да на значајна гостовања, а нарочито на фестивале шаље „нове“ представе, „Министарка“ је у новембру 2007. отишла у Словенију, да би у мариборском Словенском народном гледалишту дигла на ноге уздржану словеначку публику, а за памћење свакако остаје и отварање Првог међународног позоришног фестивала „Академија“ у Омску, почетком ове сезоне. Марковићева поставка ове Русима добро познате Нушићеве комедије, фасцинирала је и критику и публику.

Колико различитих поднебља, обичаја, традиције, навика, културног наслеђа, темперамента... И свуда, без изузетка, представу сви воле.

И сви знају: Нушићеве „Госпође министарке“ нема без протагонисте, без насловног лика, без Живке Министарке. Београд и Србија су имали две легендарне Живке министарке, Жанку Стокић и Љубинку Божић. И свима је јасно: Јагошеве представе нема без захуктале локомотиве, без „атомске бомбе“, Радмиле Живковић. Већ пре премијере постојали су јасни наговештаји да ће им се придружити још једна, Радмила Живковић. Сада је то извесно.

О овој представи је писано и писаће се. О успеху Радмиле Живковић у изузетно захтевној насловној улози, улози која се често помиње као пандан мушким ликовима из светске драматургије – Хамлету, Отелу или Лиру, такође је писано, и сигурно ће се писати. Поводом овог великог јубилеја, стоте предста-

ве, Ради Живковић смо поставили незаобилазно питање: одакле црпи ту вулканску енергију?

„Да, енергија. Енергија је истина!“, вели глумица. „Шта значи енергија? Сав бесмисао који постоји околу разбити енергијом, својом истином, истином која постоји у животу и у позоришту. Често се каже да глумци мешају шта им је значајније и шта је ту прво: позориште или живот. Или: живот, па позориште. Тако глумце своде на једноставну дефиницију. Знате, изјава да је ‘позориште мој живот’ (не мој, него глумца) је, како да кажем, условно речено неистина. Јер *истина* је ваш живот, ваше поимање живота, ваш однос према животу. А из тога свега се ствара енергија. Не може енергија из ничега да се створи. Ако си такво биће онда енергија постоји, она је неисцрпна, али тотално неисцрпна, она се не завршава чак ни оног последњег тренутка, јер прелази у квалитетнију енергију која се расподељује негде на неком другом месту. Е то је то: енергију морате да заслужите, прво даром од Бога, јер Бог, ја то стално говорим – награђује или награђује. Ако не схватите ту разлику једног ‘а’, а то је почетак амбедеде, то је почетак свега, ‘а’ је почетак. И ако то ‘а’ не умете да местите

у свој живот између награђивања и нагрђивања од Бога, онда сте у великом проблему. Онда сте ништа, онда сте, као и у свакој професији и у животу а сад кад говоримо о глуми, онда сте ништа. Онда можете да научите напамет текст, да обучете костим, да имате од редитеља задату шему кретања по сцени. Јер то може бити да ‘личи’... к’о *бакин колач*. А код нас је савршено свеједно да ли ‘личи’ или ‘јесте’. Е сад, ако јесте, онда је то велики проблем, јер је много мање оних који праве *бакин колач*. Онда треба те што праве бакин колач или сачекати да изумру или их скратити за главу, буквално, метафорички, како год, али то су разређени системи. Моја енергија се црпи из шеме разређених система, јер имам, што би се рекло, прекогницију. Уствари предзнање, од Бога да то, да то препознам и да на то згазим. Али кад згазиш на то, то није одскочна даска. Кад на то згазиш, направити већи корак, отреш то са својих ђонова, е онда се попнеш на степеник, свој. И наравно, неталентовани и неенергични, што би се казало, стваралачки неенергични, имају дар да препознају енергију, које се јако плаше, и онда почињу да је заокружују мислећи да тиме могу да је зауставе. Али, опет

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД РАТНЕ ПРЕМИЈЕРЕ „ОЊЕГИНА“

легенду За позориште нема немогућег

У среду, 10. јуна, Опера Народног позоришта обележава десет година од ратне премијере „Евгенија Оњегина“, под диригентском палицом маистра Бојана Суђића и у режији Радослава Златана Дорића. Деценију касније, редитељ се присећа тих ратних месеци припрема премијере:

„Обично се у оваквим приликама очекује да редитељ каже нешто лепо о раду, сарадницима, премијери... Овог пута, одступићу од тога – ни сам не знам зашто. Представа ‘Евгеније Оњегин’ П. И. Чајковског радили смо, од почетка до краја, у време бомбардовања, или како се то каже, НАТО агресије на нашу земљу. Није било струје, воде, грејања, није било ничег. Како смо све то поднели, ни сада ми није јасно. За опрему представе није било ни једног динара. Љиљана Орлић, костимограф, вадила је из фондуса све што нам је могло користити и није сашивен ни један нови костим – само преправке, поправке... Па ипак – све је изгледало сјајно! Велики оперски сценограф Александар Саша Златовић, преврнуо је све у фондусу и реквизити и на-

правио сценографију ни из чега! Како? Ни он сам то не зна! Радили смо као у магновењу и ни једну пробу нисмо отказали, упркос свему! Многи од уметника су изостајали са проба јер није било превоза... Ја сам знао да су очи свих учесника упрте у мене и маистра Суђића и понашао сам се као да је све у реду. А није ми било лако. Да није било моје сјајне сарадни-

це Весне Петровић, моје асистенткиње и инспектора, вероватно бих побегао и све то напустио. Али, она је умела да препозна тренутке моје малодушности, да ме охрабри и подстакне да гурам даље. Премијера је била неколико дана по престанку бомбардовања и као на свим оперским премијерама – љубили смо се, честитали, грлили, а свима као да је у очима било: шта то би и да ли је то могуће? Била је то прва премијера у мом дугом и отегнутом животу на којој сам плакао, упркос томе што сам се, као и остали, радовао. Укус горчине остао ми је у грлу до данас; и кад год бисмо обнављали представу са новим певачима, нисам могао да се не сетим свега што се онда дешавало. Од тада има више од 10 година. Позориште је то! Оно се не да и живи и кад је то немогуће. Уствари, за позориште нема немогућег“, за-

кључује овај искусни позоришни мајстор.

И, да подсетимо, кореографске нумере је осмислио Владимир Логунов, хорове припремио Ђорђе Павловић, асистент диригента је била и бинску музику водила Ана Зорана Брајовић, а на премијери су наступили Вишња Павловић Дракулић (Татјана), Владимир Андрић (Оњегин), Наташа Јовић Тривић (Олга), Радивоје Симић (Ленски), Илона Кантор (Ларина), Дубравка Филиповић (Филипјевна), Иван Томашев (Гремин) и други солисти, уз Хор и Оркестар Опере и балетски ансамбл.

■ Јелица Стевановић ■

Издавачка делатност Народног позоришта у знак сећања на три тешка месеца веома продуктивног рада у ратним условима, приређује и изложбу „Народно позориште, склоните слободног духа (24. март – 14. јун 1999)“, аутора Јелице Стевановић и Жељка Хубача; дизајн Јована Тарбука.

„ЖЕНИДБА“ НА ВЕЛИКОЈ СЦЕНИ

Два века Гогоља

кажем, срешћемо се до последњег тренутка... Може да изгледа бесмислено и да се каже у овом материјалистичком свету да сад више и није битан тај последњи тренутак, дај ти мени *одмах сад*. Али та енергија производи и одмах и сад. И сад је ту чаробан круг за оне нечаробне. Како ући у тај круг? Не могу никако да уђу. И онда облећу к’о муве наоколо и покушавају да вас ометају, а знате да мува има празна оруђа и оружја. Дobar хватач мува, за кога себе сматрам, има млатилица за муве а то препуштам другима. И ето извора неисцрпне енергије, има их толико да сам авиолентна у свом личном осећању да ли ме то радује или ме растужује, због тога што такви пропадају, и жао ми је, јер ја љубим ближњег свог без обзира што он то не схвата. На неки начин ме радује само због тога кад гледам на саму себе. Уствари, више ме жалости. Али добро, свако има своје, свака трава није иста... И ја сам део те траве, можда је та влас изникла више, али знате, кад узме косач да коси, он прво покоси ту више израслу траву, или није тачно, коси све редом... не знам.

Не знам, биће дана за мегдана.

■ Жељко Хубач ■

Народно позориште је 19. маја обележило 200 година од рођења Николаја Василевича Гогоља, 71. извођењем његове комедије „Женидба“ – на Великој сцени.

Гогољ је рођен 1809. у данашњој Украјини, а умро је у Москви 1852. Његова прва поема, објављена у Санкт Петербургу, добила је поразне критике после којих он спаљује све примерке књиге. Прва збирка новела, „Вече на мајуру код Дикањке“, објављена је 1832; тада упознаје Пушкина који је значајно утицао на његову каријеру. Познат је његов циклус петербуршких приповести, а најпознатији роман „Мртве душе“, који је писао у својеврсном политичком избеглиштву у Риму, где се склонио после премијере своје комедије „Ревизор“.

Комедија „Женидба“ у режији Славенка Салетовића, игра се пред препуним гледалиштем на Сцени „Раша Плаовић“ скоро пуне четири године, од 4. новембра 2005. Ова класична, „лековита“

комедија о људској жељи да се превазиђе усамљеност и монотона свакодневица, али и о страху при остваривању свега тога, донела је Народног позоришту Награду публике за најбољу представу на „Данима Зорана Радмиловића“ у Зајечару (2005), затим глумачку награду „Зоранов брк“ Михаилу Лађевцу на истом фестивалу, па

глумачке награде на Данима комедије у Јагодина – Нади Шаргин и Михаилу Лађевцу (2007). Редитељ Славенко Салетовић је исте године добио Награду „Бојан Ступица“ за режију. Велики успех код публике представа је постигла и на гостовањима у Тирани, Бечу, на интернационалном фестивалу у Санкт Петербургу...

Свечарску представу су играли Нада Шаргин, Соња Кнежевић, Нада Блам, Михаило Лађевац, Милош Ђорђевић, Љубомир Бандовић, Зоран Ћосић, Борис Пинговић и Дејана Миладиновић, у декору Бориса Максимовића и костимима Миланке Берберовић.

■ С. Живановић ■

ЛУБИЛЕЈ – 100. ИЗВОЂЕЊЕ „ХАМЛЕТА“, РАЗГОВОР СА ОФЕЛИЈОМ

Губи свако ко бежи од љубави

Шекспиров „Хамлет“ у режији Ивана Вујић, премијерно је изведен 17. октобра 2002. године на Сцени V спрат. После седам година успешног извођења, ова вечно актуелна драма о младалачкој борби за идеале, у јуну ће, на

време премијере, била деветнаестогодишња студенткиња глуме.

Имали сте прилику да јакo млади добијете уистину велики задатак. Временом сте сазревали, у глумачком и сваком другом смислу. Да ли се Офелија мењала заједно са Вама?

Наравно. Леп је осећај играти једну представу толико пута. И

младост била одговарајућа. Никада не могу имати потпуну свест о томе како сам нешто одиграла, али знајући себе, верујем да је сваки пут било мало другачије. Током година, осећања у човеку се продубљују, тако да данас ову, али и многе друге улоге, лакше играм.

Верујете ли да узвишене Шекспирове ликове, као што су Хамлет и Офелија који носе у себи вечну људску драму, могу добро да разумеју њихови вршњаци и у овом времену?

Наравно да верујем. Задовољство је приближити на прави начин данашњој публици несвакидашња осећања, која не бих назвала узвишеним, јер сматрам да је свако способан да види високо и да од њега зависи да ли ће се горе задржати или не. Полудети од љубави, што се дешава Офелији, данас не само да је ретко, него је и тема за исмевање. Али полудети од осећања за другим, значи никако се не мирити са безосећајношћу света који све брже лети ка потпуној отупелости.

Шта нам Офелија или Ивана поручује, како се одупрети свеопштој отуђености и безосећајности?

Ако не смете да признате да вам неко треба, ако не смете да прихватите љубав – то је слабост. На губитку је свако ко бежи од љубави из које је и настао. Одувек сам знала, а Офелија ми је то само потврдила, да је смисленије бити и повређен, него бити роб узалудности и духовне фригидности, која је све модернија!

■ Г. Вићентијевић Еремија ■

Ивана Јовановић (Офелија) и Слободан Бештић (Хамлет)

Сцени „Раша Плаовић“, доживети своје стото извођење. Један од најпознатијих женских ликова у светској литератури, Офелију, тумачи Ивана Јовановић која је, у

првог и стотог и милионитог „Хамлета“ има смисла играти! Али, ја не анализирам улогу кроз време него кроз квалитет, као и све у животу. За Офелију је баш та моја

СРБИЈА У СРБИЈИ

Драма, Опера и Балет на точковима

Народно позориште у Београду се веома амбициозно укључило у изузетно значајан пројект Министарства културе, „Србија у Србији“, који за циљ има поступну децентрализацију културе, а која се, у овом случају, афирмише путем гостовања националних институција културе у бројним градовима широм Србије.

Наиме, са становишта Националног театра, комерцијална гостовања која су и мимо ове акције једна од наших значајних активности, посебно сектора Дrame, нажалост искључују могућност да се у мањим и од Београда удаљеним срединама играју ансамбл представе, с обзиром на трошкове које гостујућа представа тих габарита изискује, а који се не могу

На гостовање „Велике драме“ у Трстенику путовало више од 100 људи

ЗАВРШЕНЕ КОРЕОГРАФСКЕ МИНИЈАТУРЕ

Без прве награде

У оквиру Фестивала представљена је и књига Милице Зајцев „Игра одраз времена садашњег“ у издању УБУС-а, приказана је плесна продукција „Пут у Дамаск“ кореографа Исидоре Станишић, а у част завршетка Минијатура, Балет Народног позоришта је извео своју најновију представу – „Интервал / Viva la Vida!“ младих кореографа Зорана Марковића и Александра Илића.

Завршен је XIII фестивал кореографских минијатура, у организацији Удружења балетских уметника Србије. О популарности коју у кореографским и играчким круговима ужива овај, у региону јединствени фестивал кратке форме, најбоље сведочи више од 70 пријава које су приспеле из целог света. После уобичајене видео-предселекције, одабрано је шеснаест радова уметника из Кореје, Француске, Немачке, Мађарске, Швајцарске, Италије, Израела и Србије, који су се публици и жирију представили у оквиру Финалне селекције, 11. маја, на Сцени „Раша Плаовић“, а девет кореографија које су ушле у најужи избор је одиграно сутрадан, током Такмичарске вечери.

Жири, који су чинили мр Искра Шукарова из Македоније, Ана Павловић и Саша Асентић из Србије, наш уметник који живи у Холандији Зоран Марковић и Пол Мареј из Велике Британије, одлучио је да не додели прву награду. Другу награду је освојио Фабрицио Фавале

из Италије, а Трећу награду Кјерсти Милер-Сандсто (Норвешка / Швајцарска). Награђени су из Београда понели бронзане статуете, рад академског вајара Риста Мишића по скици Душана Ристића, као и новчани износ. Жири је доделио и три Похвале: Саша Павићу из Србије, Сунг-Хуа Киму из Кореје и Мајклу Гетману из Израела.

Плакета „Александар Израјловски“, која се додељује за одређени сегмент кореографске минијатуре, ове године је додељена Ор Марин из Израела за кореографију „Vanishing Point“.

О Награди критике одлучивао је жири саставу: Оливера Милошевић уредник у Културној редакцији РТС, Јелена Кајго драматург и балетски критичар, и Мухарем Шеховић новинар листа „Политика“. За њих је најуспешнија на Фестивалу била Кјерсти Милер-Сандсто. Награду публике, која је додељена на основу аплауза, добила је Рита Гоби из Мађарске.

■ Јелица Стевановић ■

покрити од продатих карата у тим местима, где су капацитети сала мали а платежна моћ гледалаца још мања.

Ова акција управо отвара ту могућност. Како је министар културе Небојша Брадић апострофирао у једној од изјава датим поводом ове акције: „равномерним развојем културе у целој Србији приближавају се врхунски уметнички програми свим грађанима у земљи.“ Управо захваљујући финансијској подршци Министарства, Народног позориште је у кратком временском периоду гостовало, у већини случајева са захтевним ансамбл представама, у Крагујевцу, Димитровграду, Чачку, Ваљеву, Зајечару, Пријеполу, Врању, Руми, Лебану, Панчеву, Трстенику, Врбасу, Пожаревцу, Убу, Ивањици... Том приликом изведене су најпо-

пуларнији наслови са репертоара Театра: „Велика драма“, „Хасаногиница“, „Ко то тамо пева“, „Загонетне варијације“, „Кир Јања“, „Женидба“, „Ковачи“, „Лажа и паралажа“, „Покондирена тиква“, оперски Гала концерт, а 29. маја нас очекује гостовање ансамбла Оперe са Маснеовим „Вертером“ у Нишу и 30. маја гостовање Дrame са представом „Рибарске свадбе“ у истом граду.

У пројекту „Србија у Србији“ поред Народног позоришта учествују и Српско народно позориште из Новог Сада, Југословенска кинотека, Београдска филхармонија, Ансамбл „Коло“, Филмски центар Србије и Драма на српском језику приштинског Народног позоришта.

■ В. Косанић ■

Стерија у опери

Без сумње, Стерија је, уз Нушића, најзаступљенији домаћи писац у драмском репертоару нашег националног театра. Али никако не треба заборавити ни чињеницу да у овом позоришту делују три уметничка ансамбла, те да и репертоар чине три сегмента – драмски, оперски и балетски.

Стерију ћемо, поред драмског, срести и у оперском одељку. Једна од његових зрелих комедија, „Покондирена тиква“, инспирисала је др Хуга Клајна да напише либрето за истоимену комичну оперу у три чина (четири слике), за који је музику компоновао Миховил Логар. Праизведба овог домаћег оперског дела била је на сцени Народног позоришта 20. октобра 1956. Била је то, како на плакату пише, Свечана представа у част Дана ослобођења Београда. Диригент је био Душан Миладиновић, редитељ Јосип Кулунџић, сценограф Станислав Беложански, костимограф Милица Бабић Јовановић, а хорове је спремио Милан Бајшански. У улози Феме је била Милица Миладиновић, Евица је била Радмила Васовић, улогу Митра је певао Жарко Цвејић, Нада Штерле је била служавка Анчица, Живојин Милосављевић је

Софија Јанковић и Милица Миладиновић, 1956.

био шегрт Јован, Чанколизу Сару је тумачила Софија Јанковић, Светозара Ружичића Јован Глигоријевић, а Василија – Драго Старц.

Досадашња искуства недвосмислено говоре да је београдска оперска публика од самих поче-

така ове музичко-сценске уметности у нашем главном граду наклањена пре свих италијанским композиторима, најпре Вердију, и њиховим најпопуларнијим делима која су увек добродошла у репертоару и имају пуне сале које им обезбеђују дуг сценски век.

Стерија би вероватно био веома изненађен кад би знао да је аутор и – једне опере!

Овоме се могу додати још Бизе и његова „Кармен“, те можда још понеки аутор и наслов. Домаће опере, нажалост, никад нису освојале срца и слух наше публике, па исту судбину дели и „Покондирена тиква“. Прва поставка, ауторског тандема Кулунџић/Миладиновић, поживела је свега једну сезону и одиграна је 7 пута.

Диригент Душан Миладиновић и редитељ Јован Путник подухватили су се враћања ове Логарове опере на сцену 1973. године, у част седамдесетог рођендана композитора. Сценографију сада потписује Владимир Маренић, костимограф је Љиљана Драговић, а премијера је била 19. јануара на Сцени у Земуну. Из претходне премијерне поделе ту су Милица Миладиновић у главној улози и Јован Глигоријевић у улози Ружичића, док Евицу сада тумачи Гордан Јевтовић, Митра Живан Сарамандић, Добри-

ла Богошевић тумачи лик Саре, Марика Пец је Анчица, Велизар Максимовић пева ролу Јована, а Миле Петровић Василија. Игром судбине, ова поставка понавља статистички скор претходне – једна сезона, седам представа.

Последњи пут опера „Покондирена тиква“ се нашла на репертоару Народног позоришта 20. децембра 2004. Овог пута представа је била на Сцени „Раша Плаовић“, у извођењу Оперског студија, а на плакату пише: аутори Јован Стерија Поповић, Миховил Логар, Хуго Клајн, композитор Миховил Логар, либрето Јована Стерије Поповића. Сценску режију потписује Радослав Златан Дорић, музичку режију Александар Коларевић, а сценограф и костимограф је Весна Радовић. У улози Феме је била млада Ивана Милашиновић, улогу Саре су певале Наталија Радић и Јелена Марковић, улогу Евице Мирјана Пантелић и Верица Врањанић, Татјана Поповић је била Анчица, Љубомир Поповић Васа, Стевица Крајиновић је тумачио улогу Ружичића, Вукашин Вујовић улогу Јована, а Алекса Васић – Митра. Представа је одиграна три пута.

(наставиће се)

Димитрије Парлић – кореографски чаробњак

Сви балети Димитрија Парлића имали су жив играчки нерв, некада заснован на синтези елемената наше фолклорне игре, а некада, као у Келемановом „Апасионату“ – за многе једном од најснажнијих Парлићевих дела – то је био срећан спој тада авангардне музике и модерно конципиране кореографије, којом је Парлић успео да чисто играчким средствима сачини драму изузетног емоционалног набоја који се сугерише покретима страственим у грчу, суптилно нијансираним у плесној пластици, а еротичним у љубавним хтењима.

Наш најпознатији национални балет, Христићева „Охридска легенда“, готово две деценије је привлачила Парлићеву пажњу. Прву верзију овог дела он је поставио за београдски Балет 1966, за скопски ансамбл 1979, за Балет ХНК у Загребу 1980, и најзад, маја 1985, последњи пут у Београду. Била је то његова последња кореографија уопште. Генеа Парлићевог дугог бављења „Охридском легендом“ показује сталну тенденцију усавршавања и продубљивања одређених кореографских замисли, са циљем да се на потки национал-

ног садржаја траже најадекватније форме плесног језика, који би својим особеностима допринео стварању националног играчког израза не занемарујући основне премисе савремене музичко-сценске естетике.

Прва Парлићева верзија овог балета, због одређених промена у партитури и либрету, била је предмет седмогодишњег судског спора између кореографа и Народног позоришта у Београду са једне, и Југословенске ауторске агенције са друге стране, па је ова представа забрањена за приказивање. У којој мери је то значило заустављање једног позитивног тренда у нашој балетској уметности, са ове временске дистанце је јасно уочљиво. Тек дванаест сезона доцније, јула 1979, у Охриду је изведена „Охридска легенда“ у Парлићевој кореографији за скопски балетски ансамбл. Извесна нова решења у либрету и игри, представи су дала уједначеност и сценску занимљивост, што је допринело визуелној лепоти и унутрашњој драмској упечатљивости смишљено грађеног, нашег а савременог балетског стила.

Многи критичари, теоретичари и историчари нашег балета,

„Охридска легенда“, после јубиларне представе

сматрају да је Парлићева поставка овог Христићевог дела за забречачки Балет најзначајнија, јер представља сазревање и дефинитивно обликовање својеврсне синтезе фолклорних елемената нашег поднебља и неокласичних балетских облика, што је најближе стварању нашег, сопственог, националног играчког израза. И у извођачком погледу је успех ове забречачке поставке био несвакидашњи, па остаје за памћење да је завршни део премијерског извођења пратио спонтани аплауз на отвореној сцени пуног гледалишта ХНК – што

се код нас, бар на балетским представама, ретко дешава.

Давно је потврђена истина да без правих извођача нема ни истинског успеха кореографа. Стога треба нагласити да је читава плејада позоришних уметника успешно сарађивала са Димитријем Парлићем. Неки од њих су наше најистакнутије балерине и играчи на београдској професионалној сцени – Рут Парнел, Мира Сањина, Вера Костић, Бојана Перић, Јованка Бјегијевић која је играла чак 17 главних улога у његовим балетима, Бранко Марковић, Милан Момчи-

ловић, Градимир Хаџи Славковић, Стеван Гребелдингер, Жарко Пребил, Душан Трнинић који је остварио 14 главних улога у Парлићевим кореографијама. Својим интерпретацијама Парлићевих играчких ликова истакли су се и Вишња Ђорђевић, његова дугогодишња веома успешна и посвећена сарадница, Лидија Пилипенко, Душица Томић, Боривоје Младеновић, као и нешто млађи – Ивanka Лукатели, Милица Бијелић, Душан Симић, Радомир Вучић, Александар Израиловски, Ранко Томановић... Сви они су сарадњу са Парлићем сматрали драгоценом за свој уметнички развој, јер је он непогрешиво знао шта сваком од њих у поставци играчких деоница одговара, а уједно им остављао и могућност за уметничку надоградњу.

Парлићева кореографска оставштина за будућност је изузетно значајна за нашу уметничку игру, па се њој треба повремено враћати као непресушном врелу истинске имагинације, о чему сведочи и наша једина национална награда за кореографска остварења – која носи Парлићево име, а коју додељује Удружење балетских уметника Србије.

(наставиће се)